

ástundun skóla eða vinnu og lenda snemma í erfiðleikum með áfengi og dóp, virðist líka eiga hér samsvörun.

Samkvæmt niðurstöðum rannsóknarinnar eru samskiptaörðugleikar áberandi ástæða brotthlaups meðal þeirra unglunga sem teljast heimanfarnir og heimanreknir. Skráningar gefa ekki færi á að greina hvernig samskiptaörðugleika er um að ræða; hvort samskiptin hafi verið slæm um langa hríð, hvort þau tengjast beint hegðun unglings, hvort þau einkennast af rífrildum eða afskiptaleysi, útskýfun og svo framvegis. Ef unnt væri að greina betur í hverju samskiptaörðugleikar eru fólgnir má ætla að auðveldara væri að skipuleggja viðbrögð.

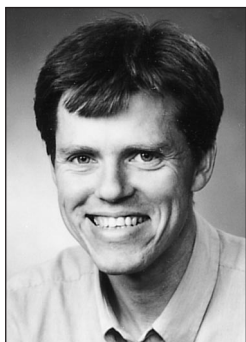
Iðjuleysi og neysla ólöglegra fíkniefna er töluvert áberandi meðal unglunganna, sérstaklega í hópi heimilisláusra. Fáir unglungar radast í hóp heimilisláusra en þeir koma hins vegar frekar oft en einu sinni í athvarfið en unglungar í hinum hópunum. Líklegt er að heimilisláus unglungur hafi hafið „feril“ sinn sem heimanfarinn eða heimanrekinn. Þegar litið er á hversu algengt iðjuleysi er meðal unglunganna, hversu fáir þeirra halda áfram námi eftir grunnskóla, hversu margir hafa þurft meðferð vegna hegðunar- eða geðraskana og þess að fíkniefnaneysla er algengari þeirra á meðal en annarra unglunga á Íslandi er ljóst að samhengi er milli þessarar hegðunar og samskiptaörðugleika á heimili. Áhugavert væri að skoða hversu vel meðferðarform stofnanna á Íslandi sinnir þörfum fjölskyldu þess unglings sem meðferð þiggur, ekki síst með tilliti til eftirfylgni.

Rauðakrosshúsið hefur sinnt hlutverki sínu sem neyðarathvarf fyrir ungmenni sem ekki hafa í önnur hús að vanda í rúm 17 ár. Um þau ungmenni sem hafa nýtt sér þjónustuna liggja fyrir upplýsingar sem vert er að rannsaka og svo hefur verið gert hér frá tilteknu sjónarhorni. Komum í athvarfið hefur fjölgað töluvert umfram það sem eðlilegt mætti teljast með tilliti

til fjölskylduaukningu og vert er að huga að ástæðum þess í náinni framtíð með tilliti til samfélagslegra þátta ýmissa. Þær upplýsingar í gögnum athvarfsins um þann hóp unglunga sem fer að heiman, er rekin að heiman og í versta falli nánast slítur öll tengsl við foreldra og fjölskyldu eru nýtanlegar til glöggvunar á stöðu unglunga í samfélaginu og ekki síður sem leiðbeiningar um hvað hugsanlega megi betur fara í viðbrögðum samfélagsins, þar á meðal Rauðakrosshússins, við vaxandi vanda.

Heimildir

1. Hjartarson H, Arnarson EÖ. Heimanfarnir, heimanreknir og heimilisláusir unglungar á Íslandi. Úttekt á fyrstu 10 starfsárum Rauðakrosshússins. Læknablaðið 2000; 86: 33-8.
2. Þór ÓH, Sigurðsson E. Rauðakrosshúsið í 10 ár. 10 ára skýrsla um Rauðakrosshúsið frá opnun þess 14. desember 1985 til ársloka 1995. 1996; Reykjavík: Rauðikross Íslands.
3. Adams GR, Gullotta T, Clancy MA. Homeless adolescents: a descriptive study of similarities and differences between runaways and throwaways. *Adolescence* 1985; 21: 715-23.
4. Regoli RM, Hewitt JD. *Delinquency in society: A child-centered approach*. New York: McGraw-Hill, 1991.
5. Steinberg L. *Adolescence*. 4th ed. New York: McGraw Hill, 1996.
6. American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 4th ed (DSM-IV). Washington DC: American Psychiatric Association, 1994.
7. Ingersoll GM. *Adolescents*. 2nd ed. New Jersey: Prentice Hall, 1989.
8. Whitbeck LB, Hoyt DR, Ackley KA. Abusive family backgrounds and later victimization among runaway and homeless adolescents. *J Res Adolescence* 1997; 7: 375-92.
9. Kurtz PD, Kurtz GL, Jarvis SV. Problems of maltreated runaway youth. *Adolescence* 1991; 26: 543-55.
10. Terrel NE. Street life: Aggravated and Sexual Assaults among Homeless and Runaway Adolescents. *Youth Soc* 1997; 28: 267-90.
11. Barwick MA, Siegel LS. Learning difficulties in adolescent clients of a shelter for runaway and homeless street youths. *J Res Adolescents* 1996; 6: 649-70.
12. DeMan AF. Predictors of adolescent running away behavior. *Soc Behav Personal* 2000; 28: 261-8.
13. Kipke MD, Unger JB, Palmer RF, Edington R. Drug use, needle sharing and HIV risk among injection drug-using street youth. *Subst Use Misuse* 1996; 31: 1167-87.
14. Slegers J, Spijker J, van Limbeek J, van Engeland H. Mental health problems among homeless adolescents. *Acta Psychiatr Scand* 1998; 97: 253-9.

Andrés Magnússon.

Breska læknafélagið verðlaunar fræðirit um geðheilbrigðisfræði í ritstjórn íslensks læknis

Árið 2001 gaf breska bókaforlagið Oxford University Press út yfirlitsritið *Seasonal Affective Disorder – Practice and Research*. Bókinni er ritstýrt af tveimur geðlæknum, Tino Partonen og **Andrés Magnússyni**. Skrifa þeir einnig valda kafla í bókinni.

Bók þeirra Andrésar og Partonens hlaut síðan

fyrstu verðlaun í árlegri samkeppni Breska læknafélagsins sem besta bók ársins 2002 á sviði geðheilbrigðisfræði. Bókin hefur hlotið ágætari viðtökur fjölmiðla en fjallað hefur verið um hana á jákvæðan hátt í *British Journal of Psychiatry*, *BMJ*, *Lancet* og fleiri tímaritum.